

Inhoud

1830	9
Allochtonen	13
Almere	21
Amsterdam	24
Architectuur	29
Beerenburg	33
Beschavingsoffensief	42
Bitterballen	51
Boekenkast	59
Godfried Bomans	68
Collaboratie	73
Johan Hendrik van Dale	77
Dreischor	88
Duurzaamheid	90
Engels	98
Fiets	101
Fries	114
Boudewijn de Groot & Lennaert Nijgh	120
Grutto	129
André Hazes	134
Aafje Heynis	137
Hip	141
Willem Gerrit van de Hulst	145
Identiteit	154
Jipsinghuizen	161
Jodenvervolging	162
Kaas	168
Kapucijners	172
Felix Kersten	178

Klein land	193
Klompen	194
Dr. Jan Koopmans	203
Alexander Jacobus Kropholler	214
Leuk	224
Molens	226
Nederlands	232
Nescio	237
Oorlogsslachtoffers	242
Oranje	245
Ot en Sien	248
Oudenbosch	255
Polder	263
Qwerty	265
Reformatorisch Dagblad	267
Sigaren	289
Spoorwegen	297
Tact	303
Marten Toonder	306
Tulpen	315
Utrecht	318
Verzet	320
Waalse Kerk	326
Wiet	337
Winkelstraat	349
Wiuwert	350
Xenofobie	361
IJsvrij	370
Zoeaven	373
<i>Bibliografie</i>	378
<i>Dankwoord</i>	382

Ik betreur het dat in 1830 België is ontstaan. Bijgevolg betreur ik dat in hetzelfde jaar Nederland is ontstaan. De zogenaamde Belgische omwenteling was een scherts van de geschiedenis en had scherts moeten blijven. Bittere scherts, dat wel. De hongerlijders die, toen de zomer van dat fatale jaar afliep, in Brussel de bakkerijen begonnen te plunderen, de blootvoeters die de belasting op het gemaal, dus op het vlees, niet meer konden opbrengen, zouden normaal gesproken het harde lot hebben ondergaan van alle opstandelingen met een lege maag, van alle doodwroeters die in zwarte wanhoop de nieuwe machines stuksloegen, van alle krottenhokkers die de *liberteit* op straat zochten. Ze zouden door slecht gevoede, vloekende, dronken gevoerde soldaten neergeschoten, neergesabeld en neergetrapt zijn en hun vale kinderen en kleinkinderen zouden gezwoged, gehongerd, gehoest en gemord hebben tot tientallen jaren later het socialisme geboren werd. *Zwenkt onze bloedrode vanen over een betere aard.*

Helaas, driewerf helaas, het oproer van 1830 is geen voetnoot in de geschiedenis van het Verenigd Koninkrijk gebleven. Na 1830 zijn de proletariërs blijven hoesten, hongeren en zwoegen, aan beide zijden van de nieuwe grens, in het nieuwe Noorden iets minder, want ze waren daar een beetje achterlijk, hadden in ieder geval minder fabrieken dan in het nieuwe Zuiden. En als de tobbers in dat nieuwe Zuiden voor de rechter werden gesleept omdat ze weer eens hadden gemord of omdat ze een brood hadden gestolen, snapten ze niet eens wat die rechter zei. Hij sprak Frans. Dat was vóór 1830, in het Verenigd Koninkrijk van de stugge koning Willem 1 niet mogelijk geweest. Willem 1 weigerde bokkig het stralende, progressieve liberalisme van de

jeunes Belges te begrijpen. Hij vond dat rechters de taal van de beklagde moesten spreken. Een standpunt dat thuishoorde in de duistere Middeleeuwen, het was vastgelegd in 1356 om precies te zijn, de Franse Revolutie had gelukkig korte metten gemaakt met dat soort achterlijke toestanden.

Nogal wiesde dat ik de scheiding betreur. De Nederlandse taal, de mijne, werd in het jonge België op de mesthoop gekieperd. Ambtenaren mochten van de burger eisen dat hij Frans sprak, niet omgekeerd. Vóór 1830 had achterlijk Willempje zijn koninkrijk een reeks taalwetten bezorgd waarop na 1830 de Vlamingen in hun geliefde België langer dan een eeuw zouden moeten wachten. Ik ben dus een orangist uit eigenbelang. Maar ook Nederlanders hadden er beter aan gedaan die heilloze scheiding niet te tolereren.

Stel dat we één land waren gebleven. Nederland, België en Luxemburg. Geef toch toe, het is een verleidelijke gedachte. Ik zie alleen voordelen, niet alleen voor mij of voor de Vlamingen, maar voor iedereen.

1. We zouden vandaag een Europese staat zijn met zevententwintig miljoen inwoners. Dat is de helft van Frankrijk of Groot-Brittannië. Alleen daarom al zouden we gerespecteerd worden in de Europese Unie.

2. We zouden veruit het rijkste land van Europa zijn. Toen al combineerden we een florissante industrie (in Wallonië) met goed ontwikkelde landbouw (in Vlaanderen) en een handelsvloot plus koloniën (het Noorden). Geen wonder dat de Britten, die ook industrie, vloot en koloniën hadden, tot elke prijs Nederland en België uit elkaar wilden scheuren.

3. Het Verenigd Koninkrijk was drietalig: Nederlands, Frans, Duits. De kleinste taal, Nederlands, was de taal van de grote meerderheid. Het Frans, toentertijd zonder enige twijfel de internationale taal bij uitstek, de taal van diplomatie, cultuur en van economische betrekkingen, was de taal van een minder-

heid. Duits, dat later in de negentiende eeuw de belangrijkste taal van Europa zou worden voor economie en wetenschap, werd door een nog veel kleinere minderheid gesproken, in Luxemburg, waar men er nog niet over peinsde het *Letzebürgisch* te verheffen tot amtstaal, maar ook in Zuid-Limburg en ommelanden was Duits zeer vertrouwd. Het is een taalkundig evenwicht waarvan je alleen maar kunt dromen. Groot en klein houden elkaar volmaakt in balans. Het voordeel voor Nederland zou zijn dat alle Nederlandse schoolkinderen tot op heden verplicht zouden worden grondig Frans en Duits te leren, met Waalse en Luxemburgse leraren die hun moedertaal onderwezen. Het Verenigd Koninkrijk, dat zou pas een schaalmodel voor Europa geweest zijn.

4. In het Zuiden zou de katholieke Kerk haar vanzelfsprekende almacht niet hebben kunnen botvieren. In het Noorden zouden de roomsen veel sneller geëmancipeerd zijn. De protestanten, die zichzelf beschouwden als de hoeders, zo niet de grondleggers van de Nederlandse staat, zouden in de minderheid zijn geweest. Het is alweer een evenwicht, ideologisch deze keer, waarvan je alleen kunt dromen.

5. Het Nederlands van het Noorden zou niet meer de toon aangeven. Het algemeen Nederlands zou veel sterker beïnvloed zijn door Brabants, Vlaams en Limburgs. In Vlaanderen zou de heilzame invloed van het Noorden diep zijn doorgedrongen.

Er zijn nog tientallen voordelen te bedenken. Ik vind niet één nadeel. Nog iets gunstigs, het laatste: de ruimtelijke slordigheid in het Zuiden zou minder kansen hebben gekregen. De bouwkundige eentonigheid in het Noorden zou doorbroken zijn door speelse verrassingen.

Het Verenigd Koninkrijk zou in alle opzichten een veel evenwichtiger land geweest zijn dan België en Nederland elk afzonderlijk. Het slechtste in elk van ons zou het onderspit hebben gedolven. Ik haat 1830.

Maar ik kan de klok niet terugdraaien. België en Nederland zijn ergerlijke en vertederende realiteiten, nu al honderdvijfenzeventig jaar. Mijn eigen land ken ik, voor zover je dit uitvergrote schilderij van Magritte kúnt kennen. Het wordt hoog tijd dat ik op zoek ga naar de verloren helft. Ik trek naar Nederland.

Allochtonen

Hoe allochtoon is een allochtoon?

Mijn vader werd geboren in Engeland omdat zijn ouders in de Eerste Wereldoorlog op de vlucht gingen voor de Duitsers. Ze verlieten Engeland in 1919, maar mijn vader heeft zijn hele leven een Brits paspoort bezeten. Ben ik dan een allochtoon van de tweede generatie? Of misschien zelfs van de eerste? Of toch maar een halve allochtoon, want mijn moeder was goed Belgisch. De familie van mijn vaders moeder was dan weer wegge- lopen uit Duitsland omdat ze Bismarck vreesde, daarom pakte mijn grootmoeder ijlings de biezen zodra in 1914 het keizerlijke leger België binnenmarcheerde. En toen, na een andere oorlog, mijn ouders met ons naar Utrecht verhuisden, werden wij toen in één klap allemaal allochtonen? Mijn jongste broer, geboren in Utrecht, houder van een Belgisch paspoort, sinds jaar en dag woonachtig in Zwitserland, wat voor een rare allochtone snuiter is hij dan wel niet? Tweede generatie in Nederland, eerste generatie in het eedgenootschap.

Hoe autochtoon is autochtoon? *Oorspronkelijk in een bepaald gebied thuishorend*, zegt Van Dale. In Amsterdam, zo verneem ik, zijn de jongensnamen Mohammed en Thomas het populairst. Is Thomas autochtoon en Mohammed niet? Hoort Mohammed oorspronkelijk niet in Amsterdam thuis? Wat zullen de Mohammedjes die dit jaar worden geboren daar in pakweg 2030 over denken, na een jeugd in bijvoorbeeld De Pijp? De betreurde André Hazes was een jongen uit de Gerard Doustraat en wie zou nou echter Amsterdams kunnen zijn dan de volkse bard van leed en liefde? Als straks een of andere Mohammed zich wil wijden aan het levenslied, is hij dan een

authentieke autochtoon, zoals André?

Of heeft allochtoon iets met de kleur van je vel te maken? *Gebruik als aanduiding voor personen met een niet-blanke huidskleur*, zegt Van Dale. Dat moet ik verwerpen. Als dat het gangbare taalgebruik is, en daaraan kan nauwelijks worden getwijfeld, aangezien Van Dale informatie wil verschaffen *over de woordenschat die de moderne taalgebruikers voortdurend waarnemen* (Van Dale, 1, p. x), dan is het gangbare taalgebruik racistisch.

Is saté autochtoon? Is rijsttafel autochtoon? Is couscous autochtoon? Is friet autochtoon? Zijn bamiballen uit de muur autochtoon? Is een mevrouw die Laila heet en haring eet autochtoon? Of is zij een allochtoon die autochtoon eet? En als ze bruine bonen met kip en hete pepers eet uit de *Sranang Kukru*, de Surinaamse keuken, wat is ze dan in vredesnaam? Een allochtoon die allochtoon eet?

Maar bruine bonen zijn toch diep Nederlands. Iedere Nederlander die naam waardig weet dat Bartje weigerde te bidden voor bruine bonen. Bruine bonen zijn zo nationaal dat een Nederlander met een greintje zelfrespect niet gezien wil worden in een straal van een kilometer rond een bruine boon. In Nederland zijn zelfrespect en zelfverachting naaste buren. Wie zich niet kosmopolitisch opstelt, is een achterlijke idioot en wie van bruine bonen houdt of van Gelderse rookworst of van Hollandse nieuwe kan onmogelijk kosmopolitisch zijn en is dus... precies.

Ik kom er niet uit.

Iedere autochtone Nederlander (wat dat ook moge zijn) zou onmiddellijk iedere allochtoon (wat dat ook moge zijn) in de armen moeten sluiten, want allochtonen zijn toch zo verrukkelijk exotisch. Omarm hen innig en je bewijst dat je kosmopolitisch bent. Dus Nederlander. Dus mens. Zo eenvoudig kan het leven zijn.

Zo eenvoudig is het leven niet.

Een jonge Marokkaan:

‘Nederlanders kosmopolitisch? Nederlanders tolerant? Ze hebben jaren gedaan alsof, dat wel. Toen dúrfdén ze niet eens te zeggen wat ze echt van ons dachten. Sinds Fortuyn spuit het uit hun mond. Hun afkeer neemt steeds duidelijker vormen aan. Het is niet dat wij allemaal brave, oppassende burgers zijn. Net zomin als de Nederlanders. Mij hoort u niet zeggen dat er geen Marokkaanse schoffies zijn die handtassen roven. Natuurlijk zijn die er. Hadden de Nederlanders maar wat vroeger hun moed bij elkaar geraapt om dat te zeggen. Maar nee, dat mocht niet. Wie dat zei, was een vuile racist. En nu? Wat hoor je nu? Alle Marokkaanse jongeren roven handtassen.

Ik overdrijf. Maar wat je wel hoort is dat zowat alle Marokkaanse jongeren in de problemen zitten. Weten zij veel dat de helft van de Marokkaanse jongeren heel erg ijverig aan het studeren is en allerlei prachtige diploma’s haalt. Ten minste de helft. Namelijk de meisjes. 50 procent van die zogezegde Marokkaanse probleemgevallen dus. Want een meisje van ons mag nooit aanleiding geven tot roddel. Dat is de regel. Gevolg: enorme sociale controle in het gezin. De eer van de vrouw zit tussen haar benen. Maagdelijkheid, daar draait het om. De dochters zijn de eer van de familie. En eer overheerst alles. De jongens? Eigenlijk zijn wij het slachtoffer van precies dezelfde opvatting, maar dan binnenstebuiten gekeerd. Wij kunnen de eer niet aantasten. Dus mogen wij doen en laten wat we willen. Er zijn natuurlijk een heleboel jongens die ook goed studeren, maar eigenlijk worden de Marokkaanse jongens veel te vrij gelaten. En dan komen we in een maatschappij te staan die prestaties eist en diploma’s en je moet dynamisch zijn en competitief. De Nederlandse maatschappij vindt zichzelf héél erg tolerant, dat weten wij ook, en dus werken we keihard om een papiertje in handen te hebben, want dan zullen alle Nederlandse deuren voor ons opengaan. Je hebt dus steeds meer Marokkaanse jongeren die een goed diploma halen.

Maar daarna! Dat valt enorm tegen. Neem nou stageplekken. Weet u dat er jonge Marokkanen zijn die twee brieven schrijven om één stageplek te krijgen? Op de eerste brief zetten ze een gewone Nederlandse naam, laten we zeggen Piet of Mien Jansen, op de andere brief staat hun echte naam. De Marokkaan met het Nederlandse pseudoniem krijgt de stageplek, de Marokkaan met de Marokkaanse naam krijgt de stageplek níét. En voor de rest is die brief precies hetzelfde en is het diploma ook precies hetzelfde! Zo tolerant is Nederland. Nee, de Nederlandse samenleving is de laatste jaren heel erg naar geworden.

Ik ben de laatste die zal zeggen dat de Marokkanen allemaal het slachtoffer van racisme zijn. Wij doen ook dingen verkeerd, en dan bedoel ik vooral dat we te weinig integreren. Ten eerste moesten we maar eens minder gaan trouwen in het moederland. Want dan begin je met de integratie weer van voren af aan. Dan blijf je ter plaatse trappelen. Je hebt meisjes, die zeggen ja tegen het huwelijk, alleen omdat ze hun ouders niet willen tegenspreken. Nou, dan komt die man over uit Marokko, hij spreekt de taal niet, zijn vrouw moet een baan hebben om het gezin overeind te houden, want hij vindt natuurlijk geen werk, zij moet vaak een baan nemen beneden haar diploma, gewoon minimaal, ze blijven in bepaalde wijken wonen omdat hun inkomen niet zo goed is, ze komen steeds minder buiten die wijken, de kinderen zullen altijd één ouder hebben die de taal niet spreekt of slecht spreekt... zo kun je wel bezig blijven.

Dat is kritiek op mijn eigen groep, ja. Dat moet je durven. Ik wil niet dat u mijn naam in uw boek zet, want dan krijg ik het gedonder weer allemaal over me heen. De positie tussen twee groepen is niet comfortabel, integendeel. Je wordt bestookt van twee kanten. Maar je moet durven de stap te zetten naar andere groepen. Je mag je niet te snel aangevallen voelen. Je moet úit die slachtofferrol stappen. En dat word je lang niet altijd in dank afgenomen door je eigen groep. Je bent al gauw een nest-bevuiler bij ons.